

ÖPPET BREV

Stockholm
21 april 2022

Till:

Landsbyggsminister Anna-Caren Säterberg
Miljöminister Annika Strandhäll
Ledamöter i Miljö- och jordbruksutskottet
Jakob Granit, Generaldirektör Havs- och
vattenmyndigheten
Therese Mattson, Generaldirektör
Kustbevakningen

Dags att fatta nödvändiga beslut för våra hav

I slutet av mars kom larmrapporter om ett hundratal döda och döende hajar och rockor som dumpats i en fiskehamn i Lysekil. Det är en skam för svenskt fiske och svensk fiskförvaltning att fredade djur hanteras på detta sätt. Samtidigt är det en ofrånkomlig effekt av kustnära fiske med mängdfångande redskap. Lagstiftningen innebär att fiske ska ske på ett sådant sätt att bifångst av fredade hajar och rockor undviks eller direkt återutsätts levande i havet om de fångas. Denna händelse visar på de brister som finns i dagens svenska fiskeriförvaltning och att fiskerikontrollen till havs fortfarande är otillräcklig.

Tillståndet för svenska hav är kritiskt, och fiske, inte minst bottentrålning, är en av de största påverkansfaktorerna. För svenska vatten har Västerhavet den senaste tiden hamnat i skymundan pga. det svåra läget för torsk och strömming i Östersjön. Rovfiskarna i västkustens hav har i stort sett försvunnit. Kattegatt och Skagerrak är tillsammans ett av världens mest bottentrålade områden. Bottentrålningens negativa inverkan är välkänd. Bottnarnas ekosystem förstörs, sediment täcker viktiga organismer, samt många arter som inte ska fångas blir bifångst. Att en akut hotad art som pigghaj fångas av bottentrålar är inget nytt fenomen. 2019 rapporterades utkast på mellan 10-20 ton pigghaj¹ vilka tagits ombord som bifångst.

Enligt forskare vid Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU) sker fortfarande olovliga och orapporterade utkast och endast en bråkdel registreras.² Mer än 60 arter – både kvoterade och icke-kvoterade arter – ingår i bifångsterna³ och överlevnaden är vanligtvis låg som en följd av tryckskillnader, fysiska skador efter lång tid i trålen eller kvävning ombord fartyget. Havs- och vattenmyndigheten gör bedömningen att situationen inte har förbättrats sedan landningsskyldigheten infördes⁴ och menar att det saknas effektiva kontrollmetoder⁵. De stora satsningar som gjorts på utveckling av selektiva redskap förefaller ha haft liten effekt. En viktig anledning är att de inte används i tillräcklig utsträckning. SLU konstaterar att så länge risken för att olagliga utkast inte får några följder är en övergång till mer selektiva redskap inte intressant för näringen⁶. Tvärtom, fisket har i vissa fall blivit mindre

selektivt⁷. Det är uppenbart att varken dagens lagkrav eller frivilliga insatser är tillräckliga för att få bukt med problemen kopplade till olagliga fiskeaktiviteter till havs.

För att bevara havens biologiska mångfald och ge fiskbestånden en chans till återhämtning behöver bottentrålningen kraftigt begränsas. Likaså måste problemen med bifångst och olovliga utkast åtgärdas oavsett fiskemetod. Regeringens initiativ som att minska bottentrålning i skyddade områden och frivilliga försök med kameraövervakning är steg på vägen, men de är senfärdiga och inte tillräckligt ambitiösa. Våra hav är i kris och nu behövs kraftfull och konkret politisk handling.

Vi vill se följande åtgärder för mer effektiv förvaltning:

Inför obligatorisk kameraövervakning – REM (remote electronic monitoring)

Det är en kostnadseffektiv kontrollmetod till havs och en viktig del i en ekosystembaserad förvaltning. REM skapar incitament för efterlevnad av landningsskyldigheten och en övergång till mer selektiva redskap. Det ger även mer rättvisande data som bidrar till bättre vetenskapliga råd och beslut rörande fiskekvoter, samt en detaljerad kännedom om var och hur fiske bedrivs⁸. Mycket av detta konstaterades redan 2014 i en gemensam utredning som Havs- och vattenmyndigheten och Kustbevakningen gjorde på uppdrag av Näringsdepartementet – att inget har gjorts förrän nu är ansvarslost och beklagligt.

Fördela kvoter baserat på redskapens miljöpåverkan.

Den gemensamma fiskeripolitiken (GFP) ger möjlighet för medlemsstaterna att fördela kvoter baserat på miljömässiga kriterier. Detta borde Sverige nyttja i större utsträckning för att skapa ytterligare incitament för en omställning av fiskeflottan så att mer selektiva och skonsamma redskap används.

Flytta ut trålgränsen

Enligt GFP:s regelverk (artikel 20) har Sverige möjlighet att på eget initiativ införa regleringar i fisket ut till 12 sjömil för att skydda havsmiljön som även kan påverka andra länders fiske. Regeringen borde skyndsamt låta utreda om de bilaterala avtal vi har med grannländer utgör ett hinder, och om så är fallet borde dessa omförhandlas snarast.

Naturskyddsföreningen

Sportfiskarna

Inför ett generellt förbud mot bottentrålning i samtliga marina skyddade områden

Det är bra att en utredning har tillsatts, men ambitionen bör vara att förbudet ska gälla i skyddade områden både innanför *och* utanför trålgränsen. Förutom att göra de lagändringar som krävs, behövs tydlig politisk styrning gentemot ansvariga myndigheter gällande att bottentrålning som regel inte hör hemma i marina skyddade områden.

Det är dags att nödvändiga beslut tas av ansvariga beslutsfattare om vi i framtiden ska kunna njuta artrika havsekosystem med goda fiskbestånd och hållbart resursnyttjande.

Strävan bör vara de svenska målen om levande hav, inte utblottade havsekosystem!

Karin Lexén
Generalsekreterare
Naturskyddsföreningen

Gustaf Lind
Generalsekreterare
Världsnaturfonden
WWF

Sten Frohm
Generalsekreterare
Sportfiskarna

Referenser

1. Institutionen för akvatiska resurser vid Sveriges lantbruksuniversitet. 2020. Fördelning av individuella demersala fiskemöjligheter <https://www.havochvatten.se/download/18.3b63ec651740ce159909327b/1598878369293/ru-bilaga-3-slu-utvardering-demersala-fiskemojligheter.pdf>
2. Ibid
3. Institutionen för akvatiska resurser vid Sveriges lantbruksuniversitet. Atlas över svenskt kust- och havsfiske 2003-2015. Aqua reports: 2018:3 https://www.slu.se/globalassets/ew/org/inst/aqua/externwebb/sidan-publikationer/aqua-reports-xxxx_xx/aquarapporter/2018/aqua-reports-2018_3_ny.pdf
4. Havs- och vattenmyndigheten. 2021. Uppdrag om skonsamma fiskemetoder. Dnr 1-2020. <https://www.havochvatten.se/download/18.21cdec1178fae29c6ce0c8e/1620378479001/ru-uppdrag-om-skonsamma-fiskemetoder.pdf>
5. Havs- och vattenmyndigheten. 2019. Förslag till utformning av försök med kamerabevakning av fiskefartyg. Dnr 2742-19 <https://www.havochvatten.se/download/18.3fb191f616fc305244b42d63/1579789999348/ru-kamerabevakning.pdf>
6. Institutionen för akvatiska resurser vid Sveriges lantbruksuniversitet. Sekretariatet för selektivt fiske – rapportering av 2019-års verksamhet. Aqua reports 2020:9 https://pub.epsilon.slu.se/21039/1/nilsson_h_210107.pdf
7. Havs- och vattenmyndigheten. 2020. Uppdrag att utreda och föreslå hur fiskerikontrollen kan förstärkas. Dnr 3792-19 <https://www.havochvatten.se/download/18.418c61bf17551f2766562580/1604321402601/ru-hur-kan-fiskerikontrollen-forstarkas.pdf>
8. Ibid